

DOI: 10.7251/SSH1202182I

UDC: 796.015.6-053.5

PREFERENCIJE UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA ZA UVOĐENJE IZBORNOG SPORTA

JELENA ILIĆ¹, JAROSLAVA RADOJEVIĆ², ŽIVORAD MARKOVIĆ³, DRAGOLJUB VIŠNJIĆ²

¹Republički zavod za sport, Beograd, Srbija

²Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja, Beograd, Univerzitet u Beogradu, Srbija

³Pedagoški fakultet, Jagodina, Univerzitet u Kragujevcu, Srbija

Prethodno saopštenje

/Preliminary report/

Primljeno: 16.02.2012.

Odobreno: 29.07.2012.

Korespondencija:

Dr Jelena Ilić

ilicjelena@beotel.net

Sažetak: Cilj ovog rada je da se ustanovi koji sportovi su najpopularniji kod učenika osnovnih škola na teritoriji Beograda, kako bi se ustanovilo koje bi sportove bilo poželjno uvesti kao izborni čas u nastavi fizičkog vaspitanja. Uzorkom je bilo obuhvaćeno 3 090 učenika. Najpopularniji sportovi su bili košarka, plivanje, odbojka a najmanje popularni akrobatika, orijentiring, ritmička gimnastika. Pokazalo se da postoji statistički značajna razlika u odnosu na pol (dječaci su u većoj mjeri priželjkivali uvođenje košarke i fudbala a djevojčice odbojke i plivanja), opšti uspjeh (đaci sa odličnim uspjehom su najčešće predlagali plivanje i odbojku, a učenici koji su imali vrlo dobar, dobar i dovoljan uspjeh su preferirali košarku) i bavljenje sportom (učenici koji se aktivno bave sportom kao i oni koji se više ne bave su preferirali košarku i plivanje a oni učenici koji se nikada nisu bavili sportom su preferirali odbojku i košarku).

Ključne riječi: Beograd, fizičko vaspitanje, izborni sport

UVOD

Posljednjih decenija sve više se u istraživanjima u oblasti različitih nauka ističe značaj i važnost koji vježbanje i zdrav način života ima po psihičko i fizičko zdravlje nacija. Jedan od nezaobilaznih načina promovisanja zdravog načina života jeste fizičko vaspitanje, budući da se javlja kao obavezan predmet u sistemu školovanja još od najranijeg uzrasta. Školskim kurikulumom i nastavnim planom i programom za svaki razred, odnosno kohortu učenika, postavljaju se određeni ciljevi i zadaci, kako fizičke, tako i socio-psihološke prirode. Stoga je u interesu postizanja ovih ciljeva, ali i promocije i strategije dugoročnog usvajanja zdravih životnih stilova i izgradnje navika od velike važnosti imati u vidu i interesovanja i preferencije učenika. Naime, budući da je, naročito na mlađim uzrastima, dobar dio časa posvećen bazičnim sportovima (s izuzetkom plivanja jer većini osnovnih škola nije dopstupan bazen u kom bi se izvodila obuka i nastava plivanja), od velikog je značaja utvrditi interesovanja učenika na starijim uzrastima, kako bi se spriječilo opadanje motivacije za aktivno učestvovanje u nastavi fizičkog vaspitanja kod učenika. Naime, istraživanja koje su sproveli Višnjić i sar. (2011) na učenicima viših razreda osnovne škole, pokazalo je da do pada motivacije za aktivnim angažovanjem u nastavi fizičkog vaspitanja dolazi jos u VI razredu i da se taj trend dalje nastavlja, dok kod dječaka do pada dolazi u VII razredu, s tim da je najveća motivacija za aktivnim učestovanjem na časovima fizičkog vaspitanja prisutna kod učenika V razreda, bez obzira na pol. Jedan od načina prevencije pada interesovanja kod učenika može biti i praćenje stavova učenika prema sportu ali i popularnosti i preferencija za bavljenjem određenim sportovima, odnosno uvođenjem u redovnu nastavu fizičkog vaspitanja onih sportova za koje učenici pokazuju veći nivo interesovanja, ukoliko je za to, naravno, ispunjen minimum tehničkih uslova (prostor, oprema, itd.).

Milanović i Radisavljević – Janić (2011) su u svom istraživanju dobile da se 55 % učenika beogradskih osnovnih škola pored redovnog učešća na časovima fizičkog vaspitanja bavi sportom, te da je je to slučaj kod ispitanih 54 % djevojčica i 57 % dječaka. Takođe, autorke su dobile da su učenici uglavnom izabrali neki od ekipnih sportova: košarka (25,2%), odbojka (21,2%), fudbal (12,9%). Dobijeno je i to da su se djevojčice u najvećem broju bavile odbojkom i plesom a dječaci košarkom i fudbalom.

Stoga je cilj ovog rada bio da se ustanove preferencije beogradskih učenika za uvođenje određenih sportova u plan i program nastave fizičkog vaspitanja, te da se ustanovi da li postoje razlike u preferencijama učenika u odnosu na pol, bavljenje sportom i opšti uspjeh u prethodnom razredu.

METODE

Uzorkom je bilo obuhvaćeno 3 090 ispitanika; 1485 učenika i 1605 učenica starijeg osnovnoškolskog uzrasta (11-15 godina) sa područja Beograda. Od ispitanih učenika 37% se u momentu ispitivanja aktivno bavilo nekim sportom, 30% se nekada bavilo sportom a 33% se nikada nije bavilo sportom. Kada je u pitanju opšti uspjeh u prethodnom razredu, 7% ispitanika je imalo dovoljan, 8% dobar, 21% vrlo dobar i 64% odličan uspjeh.

Nezavisne varijable u ovom istraživanju su bile bavljenje sportom (učenici koji se aktivno bave sportom, učenici koji su napustili sport i učenici koji se nikada nisu bavili sportom), opšti uspjeh u prethodnom razredu (nedovoljan, dovoljan, dobar, vrlo dobar, odličan), dok je pol učenika predstavljao kontrolnu varijablu.

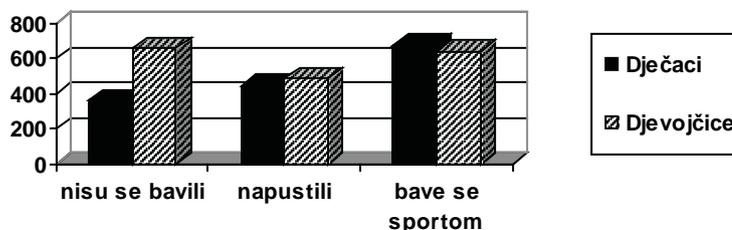
Zavisna varijabla u istraživanju je bila preferencija izbornog sporta učenika, odnosno izbor jednog od 27 ponuđenih sportova (atletika, aerobik, aikido, akrobatika, badminton, biciklizam, džudo, fitnes, fudbal, gimnastika, karate, košarka, odbojka, orijentiring, plivanje, ritmička gimnastika, rukomet, rvanje, sinhrono plivanje, skijanje, ples, stoni tenis, streljaštvo, tekvondo, tenis, vaterpolo, veslanje).

Upitnik primijenjen u ovom istraživanju se sastojao od pitanja o polu, opštem uspjehu u prethodnom razredu, bavljenju sportom učenika i ček – liste od 27 ponuđenih sportova između kojih su učenici trebali da izaberu onaj koji bi najviše voljeli da se uvede u nastavu fizičkog vaspitanja kao izborni predmet.

Istraživanje je bilo anonimno i sprovedeno je u standardnim uslovima. Dobijeni podaci su obrađeni programom SPSS verzija 13.0. a za obradu podataka su korištene tehnike χ^2 test i frekvencije.

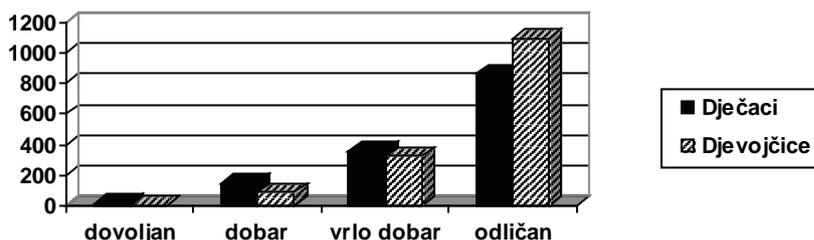
REZULTATI I DISKUSIJA

U ispitivanju odnosa pola i bavljenja sportom dobijeno je da postoji statistički značajna razlika ($\chi^2 = 125,885$; $df = 5$; $p < .000$) koja je pokazala da se djevojčice manje bave sportom od dječaka. Ovi rezultati su u skladu sa podacima koje su dobili Višnjić i sar. (2011) da su dječaci više uključeni u sport, bilo sistematski ili na rekreativnom nivou, dok se djevojčice u najvećoj mjeri uopšte nisu bavile sportom.

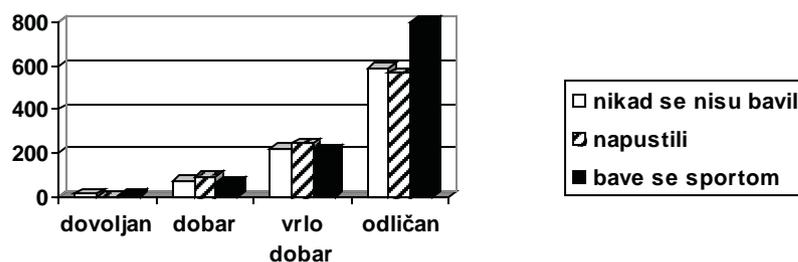
Slika 1. Odnos pola i bavljenja sportom učenika (podaci su prikazani u frekvencijama)

Pokazalo se da postoje statistički značajne razlike i između dječaka i djevojčica ($\chi^2 = 45,931$; $df = 4$; $p < .000$) u pogledu opšteg uspjeha koji su postigli u prethodnom razredu. Djevojčice su imale bolji opšti uspjeh od dječaka, što je rezultat saglasan sa onim koji su u svom istraživanju dobili Višnjić i sar. (2011).

Slika 2. Odnos pola i opšteg uspjeha postignutog u prethodnom razredu (podaci su prikazani u frekvencijama)

Statistički značajne razlike su dobijene i u pogledu bavljenja sportom i postignutog opšteg uspjeha u prethodnom razredu ($\chi^2 = 141,336$; $df = 20$; $p < .000$). Učenici sa postignutim odličnim uspjehom su se u većoj mjeri bavili sportom dok su se među učenicima sa postignutim vrlo dobrim uspjehom uglavnom nalazili oni koji su napustili sport.

Slika 3. Prikaz odnosa bavljenja sportom i opšteg uspjeha postignutog u prethodnom razredu (podaci su prikazani u frekvencijama)

Većina učenika preferira uvođenje u nastavu plivanje, fudbal, košarku, odbojku a najmanje bi željeli da se u nastavu uvedu rvanje, akrobatika, orijentiring i veslanje.

Tabela 1. Popularnost sportova u odnosu na pol (podaci su prikazani u frekvencijama)

Sport	Σ	Pol		Sport	Σ	Pol	
		M	Ž			M	Ž
Plivanje	502	155	347	Aerobik	72	0	72
Fudbal	486	467	19	Stoni tenis	49	37	12
Košarka	347	273	74	Vaterpolo	45	43	2
Odbojka	339	38	301	Džudo	39	33	6
Tenis	135	32	103	Sinhrono plivanje	38	4	34
Ples	110	4	106	Fitnes	35	2	33
Streljaštvo	99	70	29	Badminton	33	5	28
Biciklizam	96	61	35	Skijanje	32	15	17
Ritmička gimnastika	96	3	93	Tekvondo	30	16	14
Karate	94	48	46	Veslanje	13	12	1
Rukomet	91	54	37	Orijentiring	10	4	6
Gimnastika	91	10	81	Akrobatika	7	3	4
Atletika	86	33	53	Rvanje	1	1	0
Aikido	75	44	31	$\chi^2 = 1326,953$; $df = 26$; $p < .000$			

Dobijene su statistički značajne razlike u odnosu na pol: dječaci bi više voljeli da se u redovnu nastavu uvede košarka i fudbal a djevojčice odbojka i plivanje. Dječaci ne bi voljeli da se uvede aerobik a djevojčice – vaterpolo. Dobijeni rezultati idu u prilog mišljenju koje navodi Koivula (2001) da su djevojčice generalno zainteresovanije za one sportove kod kojih je naglašena estetska komponenta, dok dječaci preferiraju one sportove u kojima se traži snaga, brzina, izazov, takmičenje ali i timski duh. Objašnjenje za ovo mogu biti i društveni standardi i kulturne norme. Kao što navodi Lirgg (1994) za dječake može biti socijalno nepoželjno da se bave aerobikom a za djevojčice da se bave vaterpolom uslijed direktnog uticaja ovih sportova na oblik tijela ali i njihovu tjelesnu šemu.

Tabela 2. Preferencije sportova u odnosu na opšti uspjeh u prethodnom razredu (podaci su prikazani u frekvencijama)

Sport	dovoljan	dobar	vrlo dobar	odličan	Sport	dovoljan	dobar	vrlo dobar	odličan
Plivanje	35	23	85	359	Aerobik	3	7	18	44
Fudbal	40	69	124	253	Stoni tenis	1	4	9	35
Košarka	27	21	73	226	Vaterpolo	2	5	11	27
Odbojka	16	22	83	218	Džudo	6	7	12	14
Tenis	11	3	23	98	Sinhrono plivanje	3	0	4	31
Ples	6	6	33	65	Fitnes	0	2	7	26
Streljaštvo	4	7	30	58	Badminton	1	5	4	23
Biciklizam	6	9	24	57	Skijanje	1	2	5	24
Ritmička gimnastika	8	1	11	76	Tekvondo	5	2	11	12
Karate	12	7	16	59	Veslanje	0	0	4	9
Rukomet	8	4	20	59	Orijentiring	1	0	1	8
Gimnastika	3	10	24	54	Akrobatika	0	0	1	6
Atletika	3	9	20	54	Rvanje	0	0	0	1
Aikido	8	8	21	38	$\chi^2 = 195,624; df = 104; p < .000$				

Pojavile su se i statistički značajne razlike u odnosu na opšti uspjeh iz prethodnog razreda: odlični učenici su najviše priželjkivali da im se uvede plivanje, fudbal, košarka i odbojka a učenici sa vrlo dobrim i dovoljnim uspjehom su bili isključivo za fudbal.

Tabela 3. Preferencije sportova u odnosu na bavljenje sportom (podaci su prikazani u frekvencijama)

Sport	Nisu se bavili	napustili	Bave se	Sport	Nisu se bavili	napustili	Bave se
Plivanje	200	152	149	Aerobik	42	19	11
Fudbal	130	147	208	Stoni tenis	12	16	20
Košarka	64	86	196	Vaterpolo	4	14	27
Odbojka	110	101	127	Džudo	11	9	18
Tenis	53	47	35	Sinhrono plivanje	8	18	12

Ples	36	46	28	Fitnes	17	12	6
Streljaštvo	31	36	31	Badminton	18	8	7
Biciklizam	32	38	25	Skijanje	14	5	13
Ritmička gimnastika	32	30	33	Tekvondo	7	6	17
Karate	39	20	35	Veslanje	3	3	7
Rukomet	46	20	25	Orijentiring	3	3	4
Gimnastika	21	27	43	Akrobatika	1	2	4
Atletika	31	30	24	Rvanje	1	0	1
Aikido	28	26	21	$\chi^2 = 317,014$; $df = 130$; $p < .000$			

Dobijene su i statistički značajne razlike i u odnosu na bavljenje sportom. Učenici koji se bave sportom su preferirali uvođenje fudbala i košarke. Oni koji su napustili sport su željeli fudbal i plivanje, dok su oni koji se nikada nisu bavili sportom bili zainteresovani u najvećoj mjeri za plivanje.

ZAKLJUČAK

Cilj ovog istraživanja je bio da se utvrde preferencije učenika prema 27 ponuđenih sportova kako bi se ustanovilo koji sport bi bio preporučljiv za uvođenje na časove fizičkog vaspitanja u formi izbornog predmeta, kako bi se poboljšao nivo motivacije i zainteresovanost učenika za aktivnije učešće na časovima. Dobijeno je da su učenici starijih razreda osnovnih škola sa područja Beograda u najvećem stepenu preferirali plivanje i fudbal ali i da su postojale i određene razlike u odnosu na pol, opšti uspjeh i bavljenje sportom učenika. Rezultati ukazuju i na to da je potrebno dodatno raditi na promovisanju i upoznavanju učenika sa manje popularnim sportovima kako bi se povećao nivo njihove zainteresovanosti za aktivnije bavljenje istim.

LITERATURA

- Koivula, N (2001). Perceived Characteristics of Sports Categorized as Gender - Neutral, Feminine and Masculine. *Journal of Sport Behavior*, 24, 377 - 394.
- Lirgg, C.A. (1994). Environmental Perceptions of Students in Samesex and Coeducational Physical Education Classes. *Journal of Educational Psychology*, 86, 183 - 193.
- Milanović, I. & Radisavljević – Janić, S. (2011). Elementary school pupils' involvement in sports in Serbia. In: *Proceedings book of 6th FIEP european congress: Physical Education in the 21st century – Pupils' competencies*. (pp. 632 - 639). Poreč: Croatia
- Višnjić, D. Ilić, J., Martinović, D. & Marković M. (2011). Gender And Age Differences In The Achievements And Motivation For Engagement In Physical Education In Elementary School. *Ovidius University Annals, Series Physical Education and Sport / SCIENCE, MOVEMENT AND HEALTH* Vol. XI, ISSUE 2 Supplement, 562 – 568.

PREFERENCES FOR INTRODUCTION OF ELECTIVE SPORTS OF ELEMENTARY SCHOOL PUPILS

JELENA ILIĆ¹, JAROSLAVA RADOJEVIĆ², ZIVORAD MARKOVIĆ³, DRAGOLJUB VIŠNJIĆ²

¹Republic Institute of Sport, Belgrade, Serbia

²Faculty of Sport and Physical Education, Belgrade, University of Belgrade, Serbia

³Faculty of Education, Jagodina, University of Kragujevac, Serbia

Abstract: The aim of this study was to determine which sports are most popular among pupils of primary school in Belgrade, in order to determine which sports would be advisable to introduce in the classes of physical education. The sample included 3090 students. Most students would like to introduce as an optional sport basketball, swimming, volleyball, and at least students would like to introduce acrobatics, orienteering, rhythmic gymnastics. Obtained were statistically significant differences according to gender (boys would like to be introduced basketball and football and girls would like volleyball and swimming), success (excellent pupils would most like to be introduced swimming and volleyball; pupils with very good, good and enough success preferred basketball) and sport (pupils involved in sports and those who retreated would like to be introduced basketball and swimming and those who have never been involved in sports would like volleyball and basketball).

Keywords: Belgrade, elective sport, sport, physical education